

РЕФОРМУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ЯК СКЛADOVA ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Халепа Наталія Григорівна

Науковий керівник декан економічного факультету, к.е.н., доцент

Подчесова Валерія Юріївна

**Харківський навчально-науковий інститут Державного вищого
навчального закладу «Університет банківської справи»**

Актуальність теми. У 2014-2015 роках Україна пережила безпрецедентне поєднання політичної, фінансово-економічної та банківської криз. Конфлікт на сході України разом із накопиченими у попередні роки макроекономічними дисбалансами зруйнували макрофінансову стабільність держави, що значними чином вплинуло на рівень її фінансової безпеки [1].

Постановка проблеми. Банківська система України виявилась найбільш вразливою до поточної економічної кризи. Скорочення виробництва, інфляційний тиск на економіку, зниження інвестиційної активності, втрата основного ринку збуту ускладнили функціонування всієї системи.

Банківська система сьогодні не виконує своє основне завдання, оскільки не фінансує і не кредитує реальний сектор економіки [2, с. 40-48]. Тому існуюча ситуація потребує додаткових досліджень питання напрямів та заходів реформування банківської системи з метою забезпечення фінансової безпеки України.

Основний матеріал дослідження. Ситуація в банківській системі не є однорідною. Частина банків працює краще, ніж інші. Рейтинг банків від Forbes, розрахований на основі даних фінансової звітності банків станом на 1 січня 2016 року визначив, які з них демонструють кращі показники життєздатності. Мета рейтингу - знайти банки з високою внутрішньою здатністю вистояти в період системної нестабільності

Список найсильніших очолили американський Сітібанк, німецький ПроКредит Банк, французький Креді Агріколь, австрійський Райффайзен Банк Аваль і голландський ІНГ Банк Україна [3].

Станом на 01 лютого 2016 року ліцензію Національного банку України мали 116 банківських установи (в т.ч. 41 банків з іноземним капіталом). Зважаючи на несприятливу економіко-політичну ситуацію в країні та подальше виведення Нацбанком з ринку неплатоспроможних банків (в т.ч. що порушували законодавство з питань легалізації та відмивання коштів злочинним шляхом та фінансування тероризму),

кількість банківських установ протягом 2015 року скоротилася на 47 банківських установ [4].

За підсумками 2015 року 71 банк отримав прибуток на загальну суму 5.2 млрд. грн., у тому числі за грудень – 63 банки на загальну суму 21.2 млрд. грн. В свою чергу загальний показник фінансових результатів по банків України за підсумками 2015 року становить 66,6 млрд. грн збитків [4], що свідчить про значні проблеми у банківській системі та її негативний вплив на фінансову безпеку держави.

Відповідно до Методичних рекомендацій про порядок реструктуризації комерційних банків реструктуризація банківської системи – це комплекс заходів, який передбачає покращення фінансової стійкості банківської системи, підвищення ліквідності і платоспроможності з урахуванням соціально-економічних завдань, змін у національній макросистемі та на світовому фінансовому ринку шляхом створення нових банків (спеціалізованих, універсальних), реорганізації діючих (злиття, приєднання, поділу, виділення), зміни юридичного статусу банківських установ або їх ліквідації [2, с. 40-48].

З метою реформування банківської системи України фахівцями Національного банку України було розроблено «Концепцією реформи банківської системи України до 2020 року», основними цілями якої є:

1. Консолідація відносно невеликих банків з добрими показниками за активами, прибутковістю, рентабельністю тощо.
2. Нарощування мінімального регулятивного капіталу банків.
3. Скорочення кредитних ризиків банків.
4. Створення системного банку «поганих активів».
5. Підтримка банків з іноземним капіталом.
6. Зміна політики ведення діяльності зі зберігання депозитів населення, а саме, заборона на дострокове їх зняття.
7. Скорочення вартості кредитів.
8. Зниження темпів інфляції до 2% на рік.

Комплекс вищезазначених реформ несе в собі як переваги, так і загрози. Завдання НБУ в даному випадку зменшити загрози і провести роз'яснювальну політику щодо можливості отримання потенційних переваг від здійснення запропонованих реформ для усіх суб'єктів банківської діяльності на мікро - і макрорівнях.

Якщо ж підвести проміжні підсумки реструктуризації банківської системи України у виконанні Національного банку (станом на початок лютого 2016 року), то вони не є однозначними. Найбільш видимим та відчутним результатом заходів НБУ є закриття понад 60 українських банків. Мотивами до цього були непрозорі операції та нежиттєздатність цих установ. Основною перевагою для цих дій у НБУ було зменшення ризиків для банківської системи. З іншого боку при закритті цих банків ризики, про які твердив Національний банк реалізувались: юридичні особи

втратили свої кошти; виплати фізичним особам з ФГВФО здійснювалися за рахунок додаткової грошової емісії. Разом із очищенням банківської системи, черговий раз знизилась довіра до банківської системи.

Подальша реструктуризація банківської системи України має бути спрямована на дві цілі: забезпечення стабільності її роботи та поступове підвищення ефективності. Для цього необхідно змінити механізм боротьби з ризиками у банківській системі: замість повального закриття банків необхідно створювати умови та сприяти їх злиттю та викупу інвесторами.

Наступним моментом у механізмі реформування є повернення довіри до національної валюти і сприяння дедоларизації вкладів, а також зменшення відсоткових ставок за депозитами і кредитами.

Крім цього, необхідне посилення як зовнішнього так і внутрішнього контролю над кредитними операціями. Необхідні вищі вимоги до позичальника, побудова нових якісно інших підходів до формування взаємовідносин з клієнтами.

Завершальною повинна стати реформа самої структури НБУ, а саме залучення під контроль НБУ: до кінця 2015 - страхових компаній, до кінця 2016 - ринку цінних паперів

Висновки. Отже, виходячи з вище переліченого та результатів проведеного аналізу можна дійти до висновку, що для підвищення ефективності діяльності сучасної банківської системи необхідно здійснювати активні реформи, зокрема: вдосконалити корпоративне управління в банках, встановити механізм оперативного списання безнадійної заборгованості, проводити більш гнучку процентну політику, вдосконалити процедури реорганізації та ліквідації банків тощо.

Список використаних джерел

1. Банківська система 2015: виклики та перспективи / Національний банк України – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=14741673>
2. Другов О.О. Реструктуризація банківської системи України: сучасний стан та перспективи / О.О. Другов // Фінансовий простір. – 2015. – №4 (20). – С. 40-48.
3. Рейтинг життєздатності українських банків-2016: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://forbes.net.ua/ua/magazine/forbes/1409877-rejting-zhittezdatnosti-ukrayinskih-bankiv-2016>
4. Основні показники діяльності банків України станом на 01.02.2016 р.: Національний банк України – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>
5. Агрес О.Г. Проблеми розвитку банківської системи в Україні / О.Г. Агрес // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – №3. – С. 672-674.